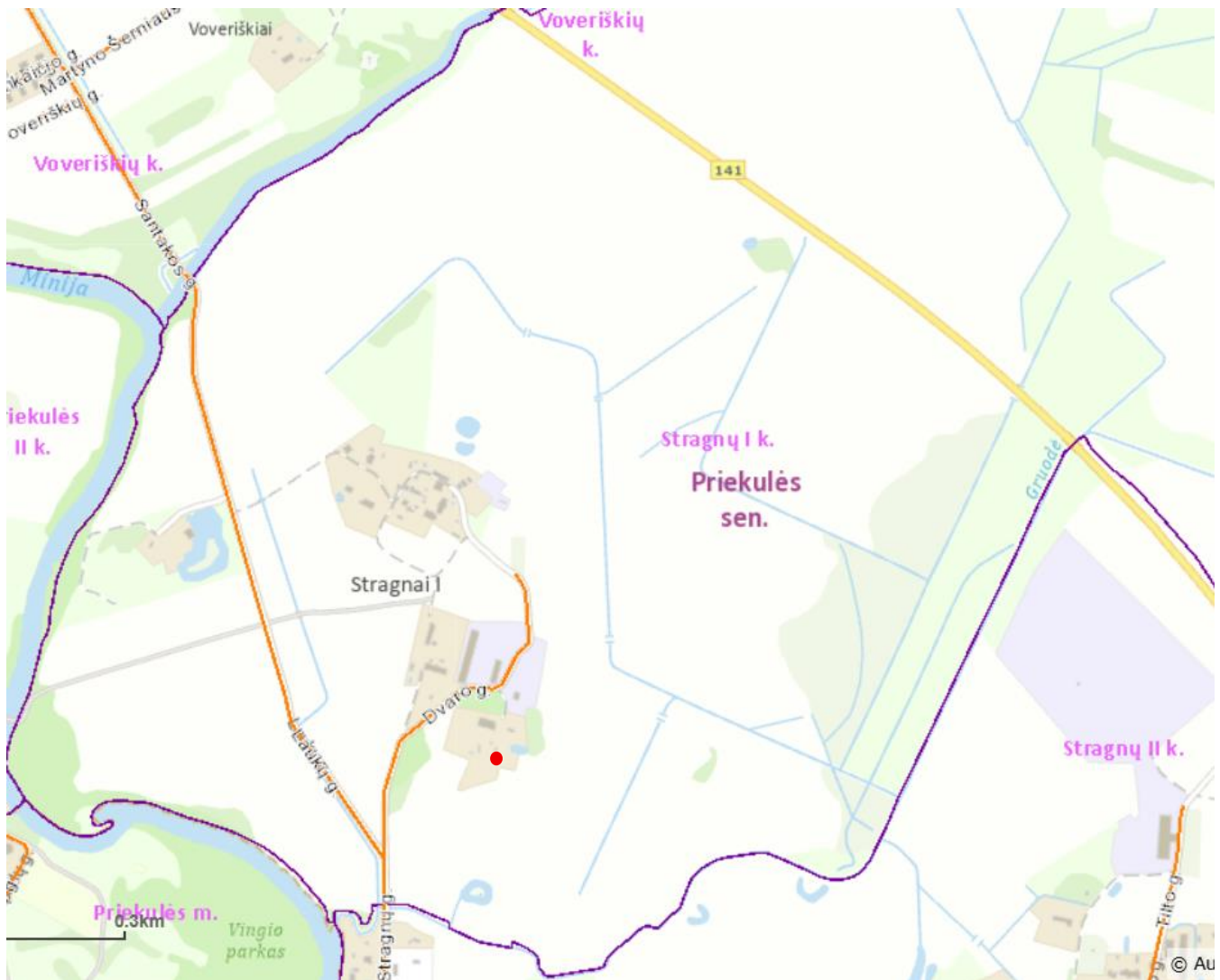

**STRAGNŲ DVARO KAPINĖS,
STRAGNŲ I K., PRIEKULĖS SEN., KLAIPĖDOS R. SAV.**

PLANINĖ SITUACIJA

Stragnų dvaro kapinės yra į rytus nuo Priekulės m., Minijos upės rytų pusėje įsikūrusio Stragnų I kaimo pietinėje dalyje, istorinės Stragnų dvarvietės pietryčių kampe. Kapinių teritorija išsidėsčiusi kadastriniais matavimais suformuotame žemės sklype, unikalus Nr. 5552–0005–0057, kurį iš valstybės nupirko dvaro XX a. pirmosios pusės savininkų palikuonis.

Pagal viešajam naudojimui prieinamus duomenis, kapinėse palaidoti Stragnų dvaro XX a. pirmoje pusėje savininkai.

Ikonogr. Nr. 1.

Kapinių sklypo planinė situacija Klaipėdos r. sav. žemėlapyje.
Interneto prieiga https://www.geoportal.lt/savivaldybes/klaipedos_r

Ikonogr. Nr. 2.

Kapinių sklypo planinė situacija Klaipėdos r. sav. 2021–2023 m. ortofoto žemėlapyje.
Interneto prieiga https://www.geoportal.lt/savivaldybes/klaipedos_r

IŠ STRAGNŲ DVARO ISTORIJS

Vietovė pavadinimu *Stragna*, *Stragnen*, *Andres Stragna* istoriniuose šaltiniuose minima nuo XVII a. Pavadinimas kildinamas iš upėvardžio *Stragnà*. Stragnų I kaimo pietinėje dalyje išlikusi istorinė dvarvietė šaltiniuose žymėta *Stragna Gut*, *Stragna*¹.

Stragnų dvaras išaugo iš *girios prižiūrėtojo* (miškininko) Otto Felgendrewo 1663 m. Kulmo teise vietovėje Andres Stragna valdyto 3 ūbų 15 margų ūkio. O. Felgendrewas miškininko pareigas ėjo iki 1670 m., vėliau atsidėjo ūkininkavimui. Dvaras kurį laiką buvo miškininkystės pareigūnų tarnybos ir gyvenamoji vieta: 1670–1692 m. jame rezidavo miškininkas Gottfriedas Böckelis, vėliau – Johannas Christophas Böckelis, kuris 1692 m. vedė vienintelę Felgendrewų dukrą Sibyllą Mariją Felgendrew. J. Ch. Böckelis mirė apie 1713 metus, manoma, nuo maro. Jį miškininko pareigose pakeitęs Christianas Gabrielis Mühlichas vedė savo pirmtako našlę, kuri 1720 m. mirė. Dvarą valdžiusi jos motina Dorothea Felgendrew dvarą perleido našliui žentui su sąlyga, kad jis suteiks išlaikymą abiejų santuokų vaikams ir jai. Dorothea Felgendrew mirė po 1723 m., Christian Gabriel Mühlich – apie 1756 m. Tuo laiku dvaras

¹ Kiseliūnaitė Dalia, Klaipėdos krašto toponimai: istorinis ir etimologinis registras, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2020, p. 176

buvo jau išplėtęs valdas – įsigijęs žemės Nausėdų kaime ir kitur². Mühlichio sūnus Johanas Simonas nesidomėjo ūkininkavimu; dvarą, kaip teigiama, *prastai valdė* vienintelė dukteris³. 1754 m. tapusi našle, ji ištekėjo už Berlyne gimusio leitenanto Carlo Frydricho Richterio, perėmusio Stragnų dvaro valdymą 1762 m. C. F. Richteriui dar priklausė kulmiškieji Lingiai (*Lingen Jahn*) ir šatulinė Stragna Andres valda (Stragnų kaimas). Nuo šios jis mokėjo 29 talerius 29 grašius čišo, o nuo kulmiškosios Stragnos valdos – tik 27 talerius 27 grašius (2, Semritzky Johannes). 1768 m. C. F. Richteris tapo Klaipėdos *didžiuoju miestiečiu* (leista kurtis Klaipėdos mieste, t. y., senamiestyje. – J. V.) ir *salyklininku*. Stragnų dvarą trumpai nuomojo Sartorijui, bet tais pat metais dvarą pardavė Franzui Jakobui Possernai, nuo 1764 m. Priekulės domeno dvaro vyresniajam amtmonui. Iš pastarojo dvarą 1796 m. paveldėjo sūnus Frydrichas Ludvigas Posserna⁴. 1785 m. duomenimis, dvaras turėjo kulmiškojo (karališkojo) dvaro statusą; jo valdose buvo 11 *ugniakurų* (sodybų; 2-a nuor., *Semritzky Johannes*, S. 217; *Purvinas Martynas, Priekulės urbanistinė raida*, p. 31). Vėliau iki 1808 m. dvaras priklausė Theodorui Thilo. Nuo 1808 m. dvaro savininkas – iš senos Rytprūsių ūkininkų šeimos kilęs Johanas Frydrichas Dallmeris. Stragnų dvaro valdoje 1817 m. buvo 11 sodybų, 26 gyv.⁵ 1838 m. J. F. Dallmerio dukrai Johannai ištekėjus už ekonomikos tarėjo Julius Ogilvie, dvaras ilgam perėjo Ogilvie šeimai. Julius Ogilvie sumaniai tvarkė dvaro ūkį. Žmonai 1854 m. mirus, jis vėl vedė, dvarą valdė iki mirties 1891 m. Dvare 1871 m. buvo 114 gyv., kaime – 124 gyv. 1885 m. Stragnų dvare buvo 78 gyv., Stragnų kaime – 149 gyv.⁶ (2, *Purvinas Martynas, Priekulės urbanistinė raida*, p. 35, 37).

16

Ikonogr. Nr. 3.

Stragnų dvaro gyvenamasis pastatas apie 1870 m.

Zippel Hans, Zur Geschichte des Gutes Stragna bei Prökuls//*Memeler Damfboot*, 1 Februar 1968, S. 16.

1891–1907 m. Stragnų dvarą valdęs sūnus Louis Ogilvie atsisakė dvaro, tapo rentininku, liko gyventi Klaipėdoje, dvarą 1907 m. pardavė Otto Böttcheriui, būsimam krašto politikos veikėjui, krašto direktorijos 1931–1932 m. pirmininkui. Jis dvarą valdė iki 1910 m. (2, *Semritzky Johannes*, S. 88–89).

1905 dvare stovėjo 10 gyvenamųjų pastatų, buvo 66 gyventojai, iš jų 42 lietuviai; Stragnų kaime buvo 167 gyv.⁷. **Teigiama, kad Klaipėdoje gyvenęs ir miręs buvęs dvaro savininkas Louis Ogilvie buvo palaidotas Stragnų dvaro kapinėse** (3, p. 58; 4, *Zippel Hans*). 1910–1912 m. dvaras priklausė

² Semritzky Johannes, Geschichte des Kreises Memel. Memel, 1918, S. 88; Purvinas Martynas, Priekulės urbanistinė raida/Priekulė. Mažas miestelis prie didelio kelio, sud. Edita Barauskienė, Kaunas: „Judex“, 2005, p. 31.

³ Jankus Gerhard, Prokuls – Kirhspiel und Markort im Memelland, Iserlohn, 1984. Naudotasi vertimu į lietuvių kalbą: Jankus Gerhardas, Priekulė. Klaipėdos krašto parapijos ir prekybos centras, Priekulė, 1990, p. 57–58.

⁴ Jankus Gerhard, Prokuls – Kirhspiel und Markort im Memelland, Iserlohn, 1984. Naudotasi vertimu į lietuvių kalbą: Jankus Gerhardas, Priekulė. Klaipėdos krašto parapijos ir prekybos centras, Priekulė, 1990, p. 57–58.

⁵ Purvinas Martynas, Priekulės urbanistinių tyrimų raida//Kultūros paminklai Nr. 13, 2008, p. 170–175.

⁶ Die Gemeinden und Gutsbezirke des Preussischen Staates und ihre Bevölkerung. I. Die Provinz Preussen, Berlin, 1874, S. 8; 2, Purvinas Martynas, Priekulės urbanistinė raida, p. 35, 37.

⁷ Safronovas Vasilijus, Stragnai/Mažosios Lietuvos enciklopedija, interneto prieiga <https://www.mle.lt/straipsniai/stragnai>; Purvinas Martynas, Priekulės urbanistinė raida, p. 44.

Fritzui Gleichui, vėliau iki 1918 m. – Fritzui Sperberui. 1916 m. duomenimis, Stragnų dvaras įvardintas kaip Priekulės valsčiaus *dvaro valda* (2, *Sembritzky Johannes*, S. 88–89, 217). **1918 m., pardavęs savo Lypkių dvarą prie Klaipėdos, Stragnų dvarą įsigijo Franz Ruddat, Stragnų dvarą valdęs dvarą iki mirties 1928 m. (palaidotas dvaro kapinėse).** Stragnų dvaro valdose 1925 m. buvo 46 gyv., Stragnų kaime – 189 gyv. Dvarą po vyro mirties 1928–1938 m. valdė našlė Anna Martha Ruddat, gim. Böttcher. Jai mirus (palaidota Stragnų dv. kapinėse), tėvų dvarą valdė dukra Hanna Lisbeth Lisa Baltzer, gim. Ruddat su vyru Kurtu Baltzeriu. Jo tėvas Emilis Baltzeris buvo nusipirkęs Mažojo Tauralaukio dvarą, kuris vėliau perėjo Kurtui Baltzeriui. 1941 m. Kurtui Baltzeriui mirus (palaidotas Stragnų dv. kapinėse), iki 1944 m. rudens našlė Hanna Lisa Baltzer ūkininkavo viena, padedama dvaro kamerdinerio Ederio. 1944 m. spalio 8 d. ji su keturiais vaikais pasitraukė į Vokietiją. Vyriausias sūnus Gertas Baltzeris (1931–2023), nuo 1989 m. dažnai lankęsis Lietuvoje ir tėvų dvare Stragnuose, kur vaikystėje daug laiko praleisdavo pas senelius Ruddat, prisiminė, kad 1944 m. pabaigoje jie buvo priversti iš Stragnų išvykti: „<...> Čia pasilikti nebegalėjome, buvo tikslus grafikas, kada ir koks kaimas turi trauktis, rusai jau buvo prie pat Klaipėdos. Gurguolės riedėjo dieną naktį. Man tada buvo 13 m.“⁸. Hanna Liza Baltzer (1909–1993) su vaikais apsigyveno netoli Koblenco, Marksburge- Braubache prie Reino, ten valdė didelę gastronomijos įmonę (3, 4).

Ikonogr. Nr. 4.
Hanna Lisbeth Lisa Baltzer, gim. Ruddat (1909–1993),
Stragnų dvaro 1938–1944 m. valdytoja.
Interneto prieiga

<https://ofb.genealogy.net/famreport.php?ofb=memelland&ID=I65174&nachname=RUDAT&lang=de>

XX a. pirmosios pusės vokiškuose topografiniuose žemėlapiuose matoma, kad Stragnų dvaro sodyboje stovėjo 6–7 pastatai, išdėstyti vokiško (prūsiško) kiemo principu, kiemo pakraščiais. Už kiemo, sodybos pietryčių dalyje buvo nemažas daržo plotas. Daržo pietryčių kampe buvo tvenkinys. *Messtischblatt 12 Wilkieten 0493 Prökuls, M 1: 25 000* (Ikonogr. Nr. 19, 21). Dvaro kapinių teritorija buvo šiek tiek į pietvakarius nuo tvenkinio. Dvaro kapinės istorinėje kartografijoje nepažymėtos (Ikonogr. Nr. 17–22). Tik schemiškame 1920 m. žemėlapyje dvarvietės pietryčių kampe aptinkamas galimai kapinių žymuo, bet jo tiksliai identifikavimui trūksta duomenų (Ikonogr. Nr. 20).

Pokaryje be savininkų likęs Stragnų dvaras nacionalizuotas. Gyvenamajame pastate įkurti komunaliniai butai. Atkūrus nepriklausomybę Stragnų dvaro savininkų Baltzerių palikuonis, Vokietijoje gyvenęs Gertas Baltzeris (1931–2023) negalėjo susigrąžinti tėvų dvaro Stragnuose dėl grąžintinos žemės normos viršijusio buvusio Stragnų dvaro ploto. Tačiau, įgijęs Lietuvos pilietybę, Gertas Baltzeris susigrąžino tėvui priklausiusį Mažojo Tauralaukio dvarą ir nupirko iš valstybės apie 100 m² žemės sklypą su buvusiomis Stragnų dvaro kapinėmis, kuriose likę jo tėvo ir senelių iš motinos pusės kapai.

⁸ Adomaitė Agnė, Baltzerių palikuonis – dažnas svečias Klaipėdos rajone//
Banga, 2013-08-23, interneto prieiga <https://gargzdai.lt/atmintis-8>

Tuo siekė apsaugoti kapines nuo sunykimo⁹. Ilgus metus kapines prižiūrėjo vieno iš butų buvusiam dvaro name gyventojai Aldona Cirtautienė. Sušlubavus sveikatai, šiuo metu kapines tvarko jos artimieji. 2022 m. publikacijose minima, kad Stragnų dvaro „<...> išlikę pastatai nėra įrašyti į valstybės saugomų objektų sąrašą. Buvę dvaro priklausiniai dabar yra bešeimininkių Klaipėdos rajono objektų sąrašė. <...> penki ūkinės paskirties pastatai yra <...> prie Dvaro gatvės 2-uoju numeriu pažymėto namo. Jie <...> fiziškai pažeisti <...>. Vienas jų – drėbto molio daržinė. Statinys išskirtinis tuo, kad jo sienos – labai storos, o jose padarytos siauros angos veikiausiai buvo skirtos patalpai vėdinti“ (9).

Ikonogr. Nr. 5.

Stragnų dvaro mūrinis
tvartas Martyno
Purvino 2004 m.
nuotraukoje.
Safronovas Vasilijus,
Stragnai/Mažosios
Lietuvos
enciklopedija,
interneto prieiga

<https://www.mle.lt/straipsniai/stragnai>

Ikonogr. Nr. 6.

Winterberg
Sonya, *Ypatinga diena*
Stragnų ūkyje, 2022.
Interneto prieiga
[https://www.miesto-](https://www.miesto-rastininke-)

Stragnų dvaras maždaug 1943 m.

klaipeda.com/2022/10/14/ypatinga-diena-stragnu-ukyje/#more-175

⁹ Janauskaitė Daiva, Nebranginami griūva praeities ženklai, 2026, interneto prieiga
<https://klaipeda.diena.lt/naujienos/klaipeda/miesto-pulsas/nebranginami-griuva-praeities-zenklai-1750918>

Gut Stragna 2011, fotografiert von Jens Schütt

Ikonogr. Nr. 7.

Alėja link
Stragnų dvaros
gyvenamojo
pastato 2011 m.
Jeans Schütt
nuotraukoje,

interneto prieiga <https://wiki.genealogy.net/Stragna>

KAPINIŲ DATAVIMAS

Tikslios chronologinės ribos, trūkstant istorinių šaltinių, nenustatytos. Istorinėje kartografijoje nežymimos (Ikonogr. Nr. 14–19). Datuoti remiantis senosios kartografijos lyginamąja analize nėra galimybės. Pirminė istoriškai susiklosčiusi paskirtis – privačios buvusio Stragnų dvaro kapinės, neveikiančios nuo paskutinio palaidojimo 1941 m.

Pagal fragmentiškus duomenis apie palaidojimus išlikusiose trijose kapavietėse, *datuotina XX a. pirmąją pusę*. Tačiau yra tikimybė, kad kapinėse dvaro savininkai ir jų giminaičiai laidoti jau XIX amžiuje, o gal ir anksčiau. Klaipėdos krašto šeimų genealoginėse knygose esama įrašų, kad Stragnų dvare (*Gut Stragna*) 1891 m., palaidotas Julius Jacob Ogilvie, dvaro 1842–1891 m. savininkas¹⁰. Pagal archyviniais šaltiniais nepatvirtintas žinias, 1907 m. čia palaidotas minėtas Klaipėdoje gyvenęs, *vargingai numiręs* 1891–1907 m. dvaro savininkas Lui Ogilvie, Julius Jacob Ogilvie sūnus (3, p. 58). Manoma, kad kapinėse XIX a. viduryje – XX a. pradžioje gali būti palaidota daugiau dvarą 1838–1907 m. valdžiusios Ogilvie šeimos narių. Krašto šeimų genealoginėse knygose nurodyta, kad jie palaidoti *Stragnuose* (10). Tikėtina, kad laidoti dvaro, o ne kaimo kapinėse, nes dabartiniai Stragnų I kaimas ir Stragnų II kaimas turėjo savas kapines.

Remiantis fragmentiškais istoriniais duomenimis apie palaidojimus XIX amžiuje, *Stragnų dvaro kapines tikslinga datuoti XIX amžiumi – XX a. pirmąją pusę, iki žinomo paskutinio palaidojimo 1941 m.*

¹⁰ Klaipėdos krašto šeimų genealoginė knyga Ortsfamilienbuch Memelland Familienbericht, Ogilvie, interneto prieiga <https://www.online-ofb.de/famreport.php?ofb=memelland&ID=I9358&lang=de>

Ortsfamilienbuch Memelland Familienbericht

♂ Julius Jacob OGILVIE

* 30.11.1811 in **Szarde**
 * 30.11.1811 in **Memel**
 † 08.12.1891 in **Gut Stragna** [1]

Beruf: 09.03.1842 Gutsbesitzer in **Stragna**
 vor 4 Okt. 1874 Gutsbesitzer in **Stragna**
 z.a.d. Todt s. Sohnes Otto Theodor Jacob 31J. zu Stragna [2]
 10.08.1875 Gutsbesitzer in **Stragna**
 63J, Trauzeuge bei Wilhelm Hippke oo Helene Labes [3]
 28.01.1881 Gutsbesitzer in **Gut Stragna**
 z.a.d. Todt d. Jurgis Killus 48J. Schneider zu Szaukeln [4]
 27.11.1885 Gutsbesitzer in **Stragna**
 z.a.d. Todt d. Jurgis Lukat 71J. Witwer zu Gut Stragna [5]
 08.12.1891 Gutsbesitzer in **Stragna** [1]
 08.12.1891 Oekonomierat in **Stragna** [1]
Tod: nm8 1/2u, 80J 8M
 Anzeigender: Gutsverwalter Louis Ogilvie zu Gut Stragna.

Ehen / Partnerschaften

Ehegatte: ♀ **Johanne Emilie Auguste DALLMER**
 * 29.06.1821 in **Stragna**
 † 02.06.1854
 ⚭ 08.06.1838 [6]

Kinder

♂ **Friedrich Emil Jacob OGILVIE** * 07.08.1839 in **Stragna**, † 07.09.1899
 ♂ **Johann Wilhelm August OGILVIE** * 17.02.1841 in **Stragna**, † 09.03.1842 in **Stragna**
 ♂ **Otto Theodor Jacob OGILVIE** * 10.02.1843 in **Stragna**, † 04.10.1874 in **Stragna**
 ♂ **Ernst Jacob Eduard OGILVIE** * 05.04.1844 in **Stragna**, † 06.09.1912 in **Memel**
 ♀ **Auguste Emilie Julie OGILVIE** * 02.10.1846 in **Stragna**, † 28.05.1852 in **Stragna**
 ♂ **Carl Johannes Jacob OGILVIE** * 01.12.1847 in **Stragna**, † 27.04.1848 in **Stragna**
 ♂ **Louis August Jacob OGILVIE** * 04.05.1849 in **Stragna**, † 1927 in **Memel**
 ♀ **Johanne Friederice Jacobine OGILVIE** * 04.06.1851 in **Stragna**, † 1890
 ♀ **Betty Wilhelmine Jacobine OGILVIE** * 07.03.1854 in **Stragna**, † 10.05.1916

Ehegatte: ♀ **Elvira Gottvertrau SZCZESNY**

* 04.11.1822 in Tauroggen
 † 09.02.1906 in Lotzen
 ⚭ 16.05.1856

♀ **Elise Sophie Jacobine OGILVIE** * 19.12.1857 in **Stragna**, † 19.12.1938 in Metgethen (Ostpr.)
 ♀ **Anna Elvira Jacobine OGILVIE** * 25.08.1859 in **Stragna**, † 12.06.1860 in **Stragna**
 ♂ **Julius Andreas Jacob OGILVIE** * 18.09.1861 in **Stragna**, † 26.12.1861 in **Stragna**

Ikonogr. Nr. 8.

Klaipėdos krašto šeimų genealoginė knyga *Ortsfamilienbuch Memelland Familienbericht*, Ogilvie, interneto prieiga <https://www.online-ofb.de/famreport.php?ofb=memelland&ID=I9358&lang=de>

KAPINIŲ TERITORIJOS ISTORINĖ CHARAKTERISTIKA

Stragnų dvaro kapinės įsikūrusios buvusios Stragnų dvaro sodybos istorinės teritorijos pietryčių pakraštyje, už dvaro kiemo. Dvarvietės istorinė urbanistinė raida siekia XVII a. antrąją pusę. Dvaro sodyba išaugo iš *girios prižiūrėtojo* (miškininko) Otto Felgendrewo kulminio ūkio. Ilgą laiką dvaro sodyba buvo miško priežiūros pareigūnų gyvenamoji ir tarnybos vieta. Dvarvietės urbanistinė struktūra visiškai susiklostė XIX a. – XX a. pradžioje, be didesnių pokyčių išliko iki XX a. vidurio.

Kapinės įsikūrusios istorinės Stragnų dvaro sodybos pietryčių kampe, už kiemo, į pietvakarius nuo tvenkinio, XX a. pirmoje pusėje buvusio daržo teritorijoje. XX a. pirmosios pusės ir sovietmečio kartografijoje nepažymėtos, išskyrus schemišką galimai kapinių žymenį 1920 m. žemėlapyje (Ikonogr. Nr. 17). Trūkstant kapinės fiksuojančių kartografinių šaltinių įvertinti jų teritorijos raidą nėra galimybės. Klaipėdos rajono kapinių apskaitos 1981 m. žiniaraštyje Stragnų dvaro kapinės neužfiksuotos¹¹. XX a. pirmosios pusės vokiškuose topografiniuose žemėlapiuose kapinės lokalizuotos remiantis dabartine situacija (Ikonogr. Nr. 16, 18).

Šiuo metu kapinės supa pieva, iš šiaurės rytų prieina istorinės dvarvietės, kurios teritorija neapibrėžta, kiemas. Apie neveikiančių kapinių teritoriją auga seni medžiai - uosis ir tujos. XX a. antroje pusėje kurį laiką kapinės tvarkytos dvarvietės gyventojų pastangomis, po 1989 m. – paskutinių dvaro savininkų Baltzerių palikuonio Gerto Baltzerio (1931–2023) iniciatyva.

¹¹ Klaipėdos rajono kapinių apskaitos žiniaraštis. Respublikinis žemėtvarkos projektavimo instituto Kauno geodezijos skyrius, Kaunas, 1981.

Kapinėse išlikusios trys kapavietės su XX a. pirmosios pusės palaidojimais. Duomenų apie kapaviečių autentišką įrangą nerasta. Senieji paminkliniai akmenys ir kiti kapinių įrangos elementai suniokoti, išvogti sovietmečiu. Pokaryje Stragnų dvarvietėje apsigyvenusių iš tremties grįžusių žmonių teigimu, jų šeimos XX a. penktojo dešimtmečio pabaigoje buvusiame dvaro gyvenamajame pastate „<...> buvo paskirti du kambariai, <...> o prie to dar lopinėlis žemės, gal koks šimtas kvadratinų metrų, kur jie turėjo užsiauginti bulvių. Mama Sofija buvo tikinti moteris. Linguodama galvą apžiūrinėjo ji tą žemės lopinėlių, gautą savo reikmėms. Ji matė tris žemės kauburėlius: du didesnius, vieną šiek tiek mažesnį. Matyt, kapai, nors paminklai jau buvo pavogti. Ji greitai suvokė, kad šioje vietoje bulvių nesodins. Vietoj to ji pradėjo tuos kapus prižiūrėti: pasodino gėlių, ravėjo piktžoles. Tą darė dešimtmečius, neturėdama nė menkiausio supratimo, kas čia yra radęs paskutinę poilsio vietą. <...> Iki 1987 metų ji nieko nežinojo apie šio ūkio istoriją. Bet vieną dieną priešais jos duris atsirado vokiečiai <...> Gertas Baltzeris <...> ir papasakojo, kad jis čia gyvenęs. <...> Viskas buvo kitaip, nei anksčiau, bet jo vaikystės namų ūkis dar egzistavo, taip pat ir jo tėvo bei senelių kapai. Trūko tik paminklų“¹². Gerto Baltzerio pastangomis XX a. pabaigoje prie kapaviečių pastatyti trys kuklūs nedideli granito paminklai. 2022 m. jo ir iniciatyva ir lėšomis, padedant ilgametei kapinių tvarkytojai dvarvietės gyventojai Aldonai Cirtautienei, kapinės atnaujintos. Vietoj trijų paminklinių akmenų pastatytas vienas bendras paminklinis akmuo, kurį 2022 m. rugpjūčio 5 d. pašventino liuteronų kunigas (12). Kapų kauburiai išlikę be apvadų, aprėminti dekoratyvių šliaužiančių augalų juostomis. Kryžių ir kitų kapaviečių įrangos senųjų elementų kapinėse nėra. kapinių teritorija apribota tvora.

Dvarininkų Franco ir Martos Rudaičių (Rudat) ir jų žento Kurto Baltzerio kapai iki atnaujinimo / Adomas Beliokas. ,

Šaltinis: Adomo Belioko asmeninis archyvas

Ikonogr. Nr. 9.

Stragnų dvaras, dvarininkų Rudaičių ir Kuro Baltzerio kapas, interneto prieiga

<https://krastogidas.lt/objektai/stragnu-dvaras-dvarininku-rudaiciu-ir-kurto-baltzerio-kapas?route=17639>

¹² Winterberg Sonya, Ypatinga diena Stragnų ūkyje, 2022. Interneto prieiga <https://www.miesto-rastininke-klaipeda.com/2022/10/14/ypatinga-diena-stragnu-ukyje/#more-175>

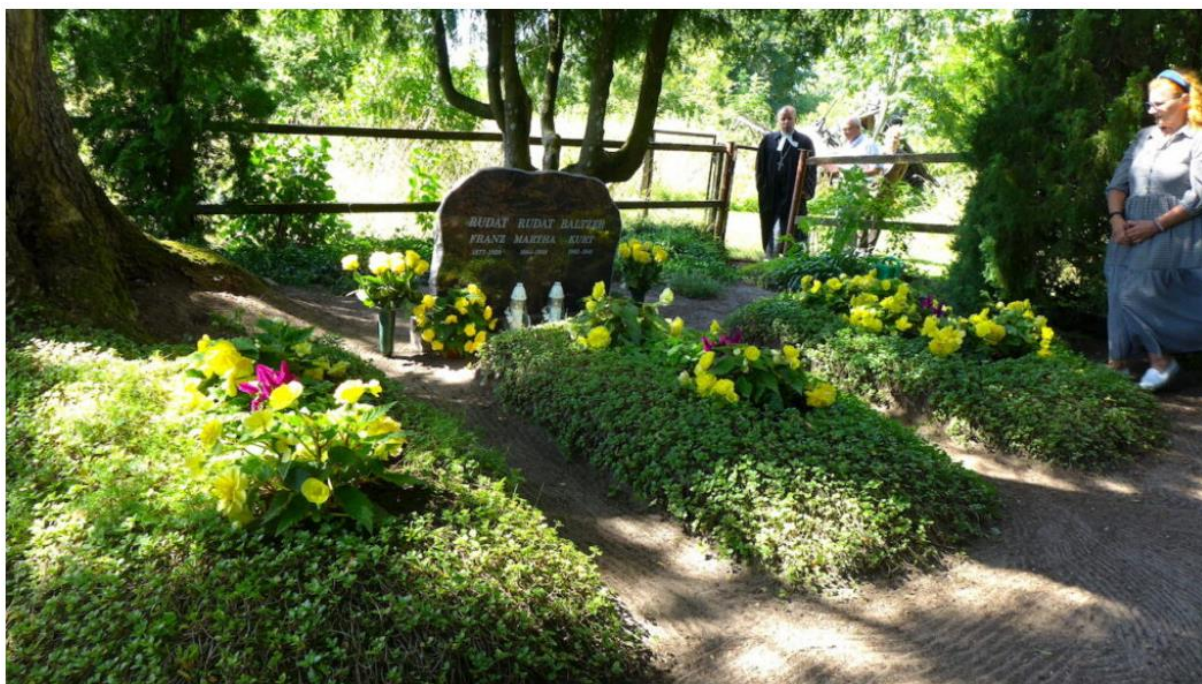
Dvarininkų Franco ir Martos Rudaičių (Rudat) ir jų žento Kurto Baltzerio kapai / Adomas Beliokas. ,

Šaltinis: Adomo Belioko asmeninis archyvas

Ikonogr. Nr. 10.

2022 m. pastatytas naujas paminklas.

Stragnų dvaras, dvarininkų Rudaičių ir Kuro Baltzerio kapas, interneto prieiga
<https://krastogidas.lt/objektai/stragnu-dvaras-dvarininku-rudaiciu-ir-kurto-baltzerio-kapas?route=17639>

2022 m. rugpjūčio 5 d. buvusioje šeimos dvarvietėje.

© Sonya Winterberg

Ikonogr. Nr. 11.

Winterberg Sonya, *Ypatinga diena Stragnų ūkyje <...>*.

kunigas Žilinskis, Karin Backes, Aldona Cirtautienė, Gert Baltzer (iš kairės)
© Sonya Winterberg

Ikonogr. Nr. 12.

DUOMENYS APIE PALAIDOJIMUS

Pagal paminklinio akmens įrašus, pagrįstus palaidotų asmenų artimųjų liudijimais (kapinės lančą iš Vokietijos atvykdavę paskutinių dvaro savininkų Baltzerių vaikai Gertas Baltzeris, Karin Backes, gim. Baltzer), kapinėse esančiose trijose kapavietėse palaidoti Stragnų dvaro 1918–1938 m. savininkai Franz Ruddat (1877–1928), Martha Ruddat (1884–1938) ir jų žentas, dvaro 1938–1941 m. valdytojas Kurt Baltzer (1902–1941).

1. Franz Ruddat (1877–1928) gimė Sauguose. 1898 m. minimas einantis inspektoriaus (?) pareigas Karališkiuose (Corallischken), nuo 1908 – Klausmylių dvaro (Gut Clausmuchen) savininkas, nuo 1912 m. – Lypkių dvaro (Gut Liebken) savininkas. Šį dvarą pardavęs 1918 m. įsigijo Stragnų dvarą. Vedęs Anną Martha Ruddat, gim. Böttcher, susilaukė penkių vaikų: Erikos (?–?), Hildegardos (?–?), Hannos Lisbeth Lisos (1909–1993), Margarethes Edith (1912, mirė kelių mėnesių), Franzo Siegfriedo (1916–1942). Stragnų dvarą valdė iki mirties 1928 m. spalio 6 d.¹³

2. Anna Martha Ruddat (1884–1938), gim. Böttcher, kilusi iš Mėželių (Mieželių) kaimo Priekulės apylinkėse. Mirus vyrui Fritz Ruddat nuo 1928 m. valdė Stragnų dvarą iki mirties 1938 m. birželio 14 d.¹⁴

¹³ Franz Rudat / <https://www.online-ofb.de/famreport.php?ofb=memelland&ID=I82865&lang>

¹⁴ Martha Ruddat/Klaipėdos krašto šeimų genealoginė knyga Ortsfamilienbuch Memelland Familienbericht, interneto prieiga <https://www.online-ofb.de/famreport.php?ofb=memelland&ID=I82864&lang>

Ikonogr. Nr. 13.

Kurt Baltzer/ *Klaipėdos krašto šeimų genealoginė knyga* (žr. 15-ą nuor.).

3. Kurt Erwin Baltzer (1909–1941), Stragnų dvaro savininkų iki 1938 m., Franz ir Annos Ruddat žentas. Gimė 1902 m. Osterodėje. 1930 m. Priekulėje susituokė su Ruddat dukra Hanna Lisbeth Lisa Ruddat (1909–1993), susilaukė dviejų dukrų ir dviejų sūnų. Tėvas Emil Baltzer buvo įsigijęs Mažojo Tauralaukio dvarą, kurį vėliau valdyti perėmė Kurtas Baltzeris. Mažojo Tauralaukio dvaro savininku minimas 1927 m., 1930 m., 1936 m. šaltiniuose; 1939 m. duomenimis, turėjo žemės Voveriškiuose¹⁵. Buvęs palankių lietuviams pažiūrų, dėl to iš vokiečių sulaukdavęs neapsitenkinimo. Užsiėmė visuomenine veikla – buvo Klaipėdos krašto medžiotojų draugijos pirmininkas, pirmojo medžiotojų būrelio ir šaudyklos Šernų miške kartu su bičiuliu Šernų girininku Valter Riede steigėjas 1941 m. ir finansuotojas. Šaudyklos įrengti nespėjęs 1941 m. rugpjūčio 28 d. mirė. Šaudyklą Šernuose baigė įrengti jo našlė. 1942 m. šaudyklos Šernuose teritorijoje medžiotojų lėšomis Kurtui Baltzeriui pastatytas Švedijoje pagamintas paminklas (12). Pagal jo sūnaus Gerto Baltzerio prisiminimus, prie tėvo ankstyvos mirties prisidėjo patirta trauma: „<...> 1936 metais raiti Klaipėdos krašto ūkininkai surengė paradą Palangoje ant jūros kranto, kur buvo atvykęs prezidentas Antanas Smetona. Kai užgrojo dūdų orkestras, kai kurie žirgai pasibaidė, mano tėtį žirgas išmetė iš balno, jam buvo traumuota galva, stuburas. Jis ilgai gydėsi, tačiau po 5 m. mirė“ (8).

Kaip minėta, Stragnų dvaro kapinėse palaidojimų gali būti daugiau – XIX amžiaus ar dar ankstesnių. Tam nustatyti reikalingi archeologiniai ir papildomi Stragnų dvaro istoriniai tyrimai.

IŠVADA

Šiuo metu atskirame kadastriniais matavimais suformuotame sklype išsidėsčiusios nedidelės kapinės yra buvusio Stragnų dvaro, kurio raida siekia XVII a. antrąją pusę, sodybos istorinėje teritorijoje. Dvarvietės struktūra visiškai susiformavo XIX a. – XX a. pradžioje, kapinės yra istorinės dvarvietės pietryčių dalyje.

Pagal duomenis apie palaidojimus kapinėse esančiose trijose kapavietėse ir fragmentiškas žinias apie palaidojimus XIX amžiuje, kapinės datuotinos XIX amžiumi – XX a. pirmąją pusę. Kapinių datavimo patikslinimui reikalingi archeologiniai ir išsamūs Stragnų dvaro istoriniai tyrimai.

Istoriniu požiūriu tikslinga išsaugoti Stragnų dvaro sodybos, kurios istorinės struktūros dalimi yra kapinės, išlikusius elementus.

Istorikė Janina Valančiūtė

NUORODOS

¹ Kiseliūnaitė Dalia, *Klaipėdos krašto toponimai: istorinis ir etimologinis registras*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2020, p. 176.

² Sembritzky Johannes, *Geschichte des Kreises Memel*. Memel, 1918, S. 88; Purvinas Martynas, Priekulės urbanistinė raida/*Priekulė. Mažas miestelis prie didelio kelio*, sud. Edita Barauskienė, Kaunas: „Judex“, 2005, p. 31.

³ Jankus Gerhard, *Prokuls – Kirhspiel und Marktort im Memelland*, Iserlohn, 1984. Naudotasi vertimu į lietuvių kalbą: Jankus Gerhardas, *Priekulė. Klaipėdos krašto parapijos ir prekybos centras*, Priekulė, 1990, p. 57–58.

¹⁵ Kurt Baltzer/ *Klaipėdos krašto šeimų genealoginė knyga Ortsfamilienbuch Memelland Familienbericht*, interneto prieiga <https://ofb.genealogy.net/famreport.php?ofb=memelland&ID=I65173&nachname=BALTZER&lang>

- ⁴ Zippel Hans, Zur Geschichte des Gutes Stragna bei Prökuls//*Memeler Damfboot*, 01 Februar 1968, S. 16–18. D 0102/1968, S. 16–18; Purvinas Martynas, Priekulės urbanistinė raida, p. 33.
- ⁵ Purvinas Martynas, Priekulės urbanistinių tyrimų raida//*Kultūros paminklai* Nr. 13, 2008, p. 170–175.
- ⁶ *Die Gemeinden und Gutsbezirke des Preussischen Staates und ihre Bevölkerung. I. Die Provinz Preussen*, Berlin, 1874, S. 8; 2, Purvinas Martynas, *Priekulės urbanistinė raida*, p. 35, 37.
- ⁷ Safronovas Vasilijus, Stragnai/*Mažosios Lietuvos enciklopedija*, interneto prieiga <https://www.mle.lt/straipsniai/stragnai>; Purvinas Martynas, *Priekulės urbanistinė raida*, p. 44.
- ⁸ Adomaitė Agnė, Baltierių palikuonis – dažnas svečias Klaipėdos rajone//*Banga*, 2013-08-23, interneto prieiga <https://gargzdai.lt/atmintis-8>
- ⁹ Janauskaitė Daiva, *Nebranginami griūva praeities ženklai*, 2026, interneto prieiga <https://klaipeda.diena.lt/naujienos/klaipeda/miesto-pulsas/nebranginami-griuva-praeities-zenklai-1750918>
- ¹⁰ Klaipėdos krašto šeimų genealoginė knyga *Ortsfamilienbuch Memelland Familienbericht*, Ogilvie, interneto prieiga <https://www.online-ofb.de/famreport.php?ofb=memelland&ID=I9358&lang=de>
- ¹¹ *Klaipėdos rajono kapinių apskaitos žiniaraštis*. Respublikinis žemėtvarkos projektavimo instituto Kauno geodezijos skyrius, Kaunas, 1981.
- ¹² Winterberg Sonya, *Ypatinga diena Stragnų ūkyje, 2022*. Interneto prieiga <https://www.miesto-rastininke-klaipeda.com/2022/10/14/ypatinga-diena-stragnu-ukyje/#more-175>
- ¹³ Franz Rudat / <https://www.online-ofb.de/famreport.php?ofb=memelland&ID=I82865&lang>
- ¹⁴ Martha Ruddat/Klaipėdos krašto šeimų genealoginė knyga *Ortsfamilienbuch Memelland Familienbericht*, interneto prieiga <https://www.online-ofb.de/famreport.php?ofb=memelland&ID=I82864&lang>
- ¹⁵ Kurt Baltzer/ Klaipėdos krašto šeimų genealoginė knyga *Ortsfamilienbuch Memelland Familienbericht*, interneto prieiga <https://ofb.genealogy.net/famreport.php?ofb=memelland&ID=I65173&nachname=BALTZER&lang>

Ikonogr. Nr. 14.

Stragnų dvaro sodyba 1796–1802 m. L.von Schrötterio žemėlapyje, M 1:50 000, iš Berlyno valstybinės bibliotekos Prūsijos kultūros paveldo rinkinio.

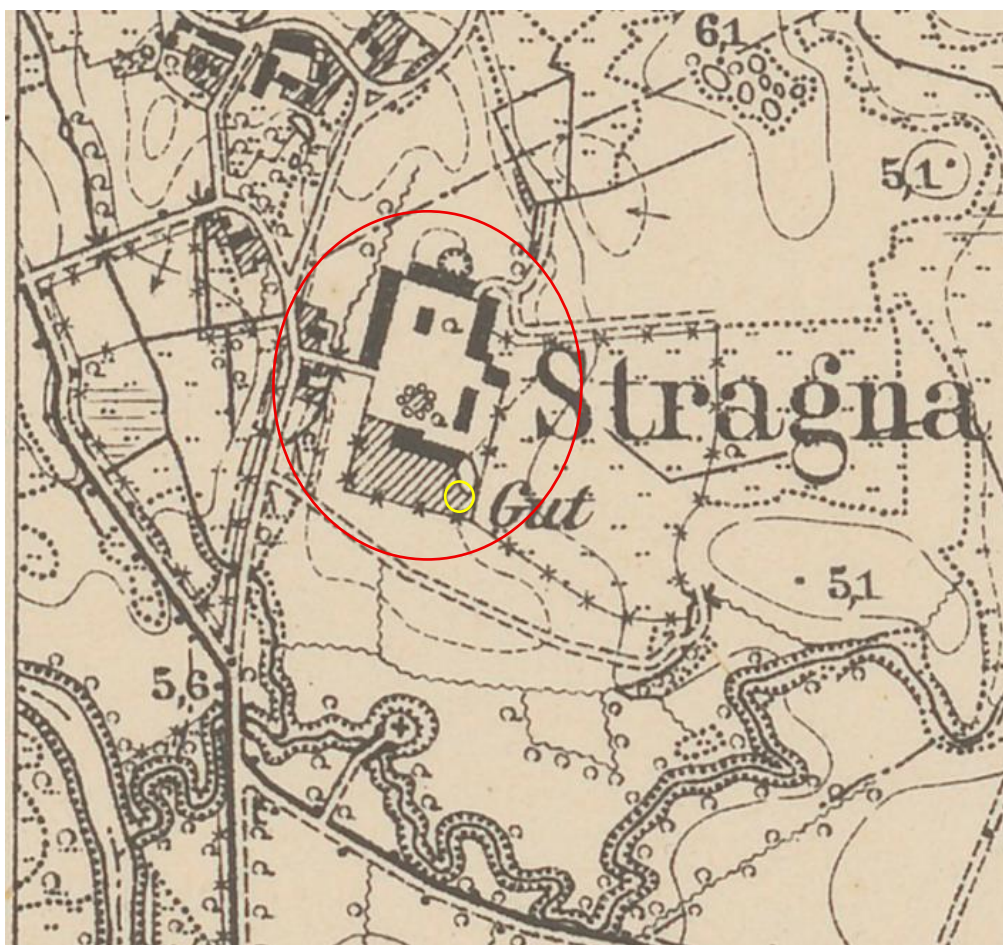
Interneto prieiga https://wiki.genealogy.net/images/d/d4/Stragna_SCHK003

Ikonogr. Nr. 15.

Stragnų dvaras 1860 m. žemėlapyje iš Berlyno valstybinės bibliotekos Prūsijos kultūros paveldo rinkinio. Interneto prieiga

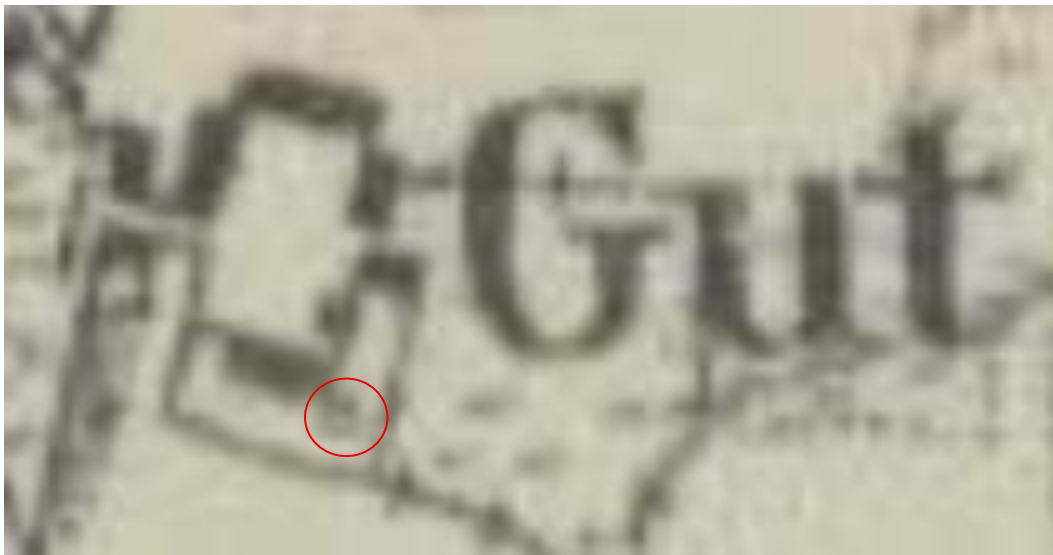
https://wiki.genealogy.net/Datei:Stragna_URMTB012_1860

Ikonogr. Nr. 16.

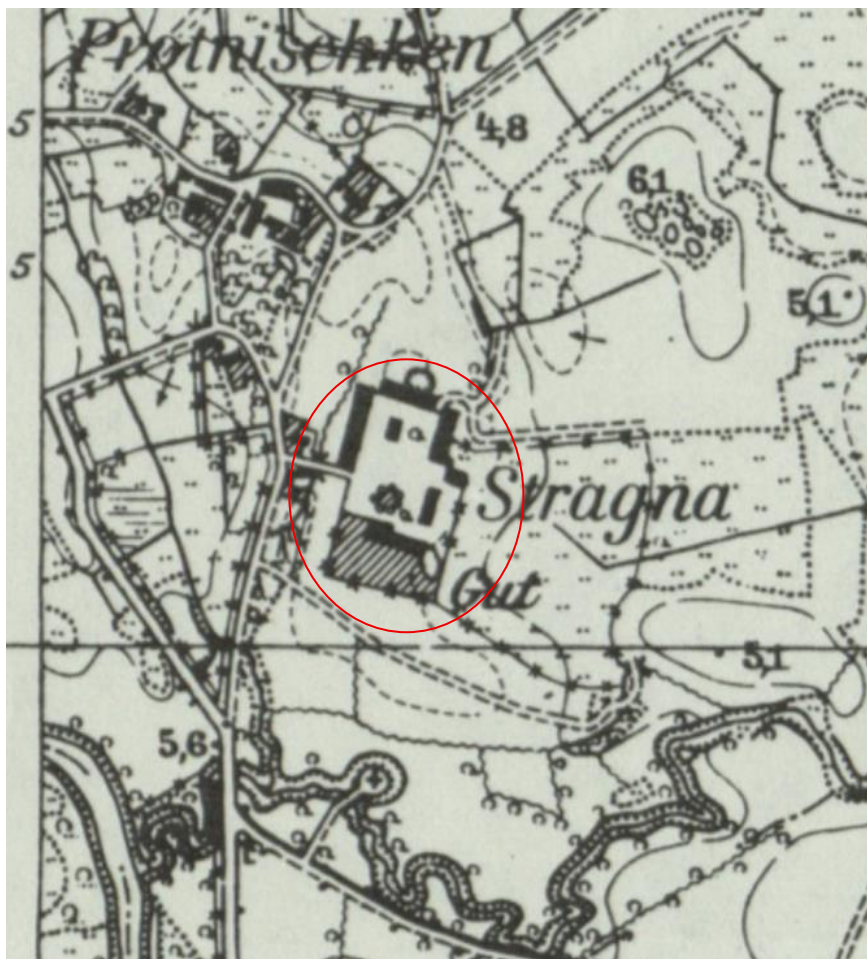
1910 m. sudarytas 1912 m. išleistas vokiškas topografinis žemėlapis *Messtischblatt Wilkieten. 12, M 1:25 000*. Interneto prieiga

[http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/494_\(12\)_Wilkieten_1912_nn4R0dl_BN_Sygn.ZZK_S-3_209_A](http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/494_(12)_Wilkieten_1912_nn4R0dl_BN_Sygn.ZZK_S-3_209_A)

Ikonogr. Nr. 17.

1920 m. vokiškas karinis topografinis žemėlapis, M 1:100 000. Interneto prieiga
http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/100K_KDR_Generalstabskarte/300dpi/KDR100_4_Paaschken-Szweksznie_1920_uniberk_C057002100.

Ikonogr. Nr. 18.

1941 m. vokiškas topografinis žemėlapis *Messtischblatt 0494 Wilkieten*, M 1:25000.

Interneto prieiga

http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/494_Wilkieten_1941_uniberk_C057600
207

Ikonogr. Nr. 19.

1984 m. sudarytas, 1985 m. atspausdintas sovietinis karinis topografinis žemėlapis ПРЕКУЛЕ N-39-19-14-Б-В, М 1:25 000, interneto prieiga
http://maps.mapywig.org/m/Russian_and_Soviet_maps/series/025K/N-34-19-B-v_PREKULE_1985